

Marko Kilpi kok ym.

## **Kirjallinen kysymys psykiatrisessa hoidossa olevan potilaan yhteydenpidon rajoittamisesta ja hoidon turvaamisesta**

### **Eduskunnan puhemiehelle**

Mielenterveyslain puutteellisuuden vuoksi hoitohenkilökunnalla ei ole välineitä puuttua esimerkiksi potilaiden yhteydenpitoon ulkomaailmaan, koska lainsäädännössä potilaan itsemääräämisoikeus ylikorostuu suhteessa siihen, mikä olisi muiden perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien turvaamisen näkökulmasta perusteltua. Nämä ongelmat lainsäädännössä eivät koske vain mielenterveyslakia ja psykiatrista hoitoa, vaan samat ongelmat koskevat lastensuojelulakia ja -laitoksia.

Esimerkiksi kun kansalainen syyllistyy vakavaan rikokseen ja hänet otetaan poliisin toimesta kiinni rikoksesta epäiltynä, hän menettää silloin vapautensa, joka tarkoittaa myös sitä, ettei hänellä ole mahdollisuutta olla yhteydessä ulkomaailmaan, käytännössä ainoastaan asianajajaansa.

Kun kansalainen syyllistyy rikokseen, ja jos hän joutuu sen johdosta tahdonvastaiseen hoitoon, hänellä ei ole yhteydenpitokieltoa, koska mielenterveyslaki takaa potilaalle oikeuden pitää yhteyttä sairaalan ulkopuolelle puhelimella tai muilla äylaitteilla. Tästä johtuen potilaat ovat voineet syyllistyä hyvinkin vakaviin rikoksiin puhelimilla ja muilla laitteilla.

Potilaan yhteydenpitoa sairaalan ulkopuolelle toki voidaan rajoittaa, jos yhteydenpidosta on vakavaa haittaa potilaan hoidolle, kuntoutukselle tai turvallisuudelle tai jos rajoittaminen on välttämätöntä muun henkilön yksityiselämän turvaamiseksi. Rajoitustoimenpiteet ovat hyvin hidas ja byrokraattinen prosessi. Sairaalan psykiatrisesta hoidosta vastaava ylilääkäri tai muu vastaava lääkäri voi tehdä yhteydenpidon rajoittamisesta päätöksen, joka tulee tehdä kirjallisena.

Ennen päätöksen tekemistä on potilaalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Rajoitusta koskevan päätöksen tulee olla määräaikainen ja se saa olla voimassa enintään 30 päivää kerrallaan. Tilanne on hyvin samanlainen kuin lastensuojelussa ja huostaanotossa, joiden osalta lainsäädäntöä ollaan muuttamassa.

Perustuslain 7 §:ssä on turvattu jokaisen oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Kyseessä on tärkeä perusoikeus, jonka turvaamiseen julkisella vallalla on perustuslain 22 §:n mukaan velvollisuus. Suomalaisessa perusoikeusjärjestelmässä yksi perusoikeus ei voi kuitenkaan tehdä tyhjäksi muita perusoikeuksia, kuten vaikkapa potilaan tai muun henkilön oikeutta turvallisuuteen tai oikeutta riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin.

## Kirjallinen kysymys KK 86/2026 vp

Lainsäädäntöä on kehitettävä siten, että se huomioi nykyistä paremmin itsemääräämisoikeuden lisäksi myös muut perustuslaissa turvatut perusoikeudet.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta tahdosta riippumattoman hoidon sääntely huomioisi psykiatrisessa hoidossa olevan potilaan itsemääräämisoikeuden ohella nykyistä paremmin muut perustuslaissa turvatut perusoikeudet, kuten hoidossa olevan oikeuden riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä muiden ihmisten oikeuden koskemattomuuteen ja turvallisuuteen, ja mahdollistaisi tarvittaessa nykyistä tehokkaammin potilaan puhelimen tai muiden viestintälaitteiden käytön rajoittamisen ja tällä tavoin ehkäisisi psykiatrisessa hoidossa olevien potilaiden rikosten tekemistä?*

Helsingissä 17.3.2026

Marko Kilpi kok  
Maaret Castrén kok  
Anne Rintamäki ps  
Pinja Perholehto sd